

ابزارهای توسعه صنعتی

تداوم و گسست

هوشنگ امیراحمدی

علیرضا طیب

www.ketab.ir

سرشناسه	امیراحمدی، هوشنگ، ۱۳۲۶- Amirahmadi, Hooshang
عنوان و نام پدیدآور	ابزارهای توسعه صنعتی تداوم و گسست/ نویسنده هوشنگ امیراحمدی؛ مترجم علیرضا طیب.
مشخصات نشر	تهران: شیرازه کتاب ما، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۳۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۸۴۳-۱۸-۸ :
وضعیت فهرست نویسی	فیا :
موضوع	توسعه صنعتی—کشورهای در حال رشد
موضوع	Indudttial Promotion—Developing Countries :
موضوع	کشورهای در حال رشد—اوضاع اقتصادی
موضوع	Developing Countries—Economic Conditions :
شناسه افزوده	طیب، علیرضا، ۱۳۳۹-، مترجم
رده بندی کنگره	HC۵۹۷:
رده بندی دیویی	۳۳۰/۹۱۷۲۴:
شماره کتابشناسی ملی	۵۸۳۶۹۶۸ :

www.shirazehketab.ir

ابزارهای توسعه صنعتی

تداوم و گسست

نویسنده: هوشنگ امیراحمدی

مترجم: علیرضا طیب

انتشارات: شیرازه کتاب ما

چاپ و صحافی: پردیس دانش

تیراژ: ۳۳۰ نسخه

چاپ اول: اسفند ۱۴۰۰

حق چاپ و نشر محفوظ است.

تهران، صندوق پستی: ۱۱۱-۱۳۱۴۵

تلفن: ۸۸۹۵۲۲۹۷ فکس: ۸۸۹۵۱۶۹۱

همراه: ۰۹۳۶-۹۵۰۰۱۸۲

سایت: www.shirazehketab.com

فهرست مطالب

۷	یادداشت ناشر
۹	مقدمه
۲۵	پارادیم‌های توسعه بر سر دوراهی سرنوشت‌ساز
۳۷	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال توسعه
۸۳	مناطق پردازش صادرات
۱۲۱	پارک‌های علمی؛ یک ارزیابی انتقادی
۱۷۳	تکنولوژی اطلاعات، سازماندهی تولید و توسعه اقتصادی

یادداشت ناشر

تا سال‌های میانی دهه ۱۹۸۰ میلادی، یعنی تا پیش از فروپاشی بلوک شرق، رویکرد غالب بر بحث‌های توسعه صنعتی به‌ویژه در کشورهای جهان سوم، رویکردی ایدئولوژیک بود و به این معنا، سنجش تجارب کشورهای مختلف، بیشتر به صورت نقد کلی نگر باقی ماند. مجادله بر سر پذیرفتن تمامیت یک الگو یا رد کامل الگویی دیگر بود. به عنوان مثال یا می‌بایست طریق سرمایه‌دارانه برای دسترسی به توسعه صنعتی درست پذیرفته می‌شد یا آن که عزم بر اتخاذ الگوی رقیب، یعنی الگوی سوسیالیستی قرار می‌گرفت. بحث بر سر انتخاب راه رشد درون‌زا، یا در مقابل آن، گزینش راه برون‌نگر نیز که به مدت سه دهه توجه روشنفکران را در کشورهای جنوب به خود مشغول داشت در همین چارچوب برخورد کلان با مسئله رشد و توسعه اقتصادی قرار می‌گرفت. به همین دلیل، فرصت چندانی برای نقد و ارزیابی ابزارهای نوین توسعه صنعتی، که در کشورهای صنعتی و نیز در کشورهای تازه توسعه یافته به کار گرفته شده بود، فراهم نیامد. اکنون، با آشکار شدن محدودیت تجارب توسعه درون‌نگر از سویی، و فروپاشی بلوک شرق از سوی دیگر، اکثر قریب به اتفاق کشورها به سوی پذیرش دیدگاه‌های مرسوم در کشورهای صنعتی و الگوهای برون‌نگر گرایش پیدا کرده‌اند. این گرایش، حتی در کشورهایی مانند چین هم که در سامان سیاسی خویش بازبینی نکرده‌اند آشکارا به چشم می‌خورد. و دقیقاً به دلیل جهانشمول شدن این گرایش

است که فقدان بررسی موشکافانه و انتقادی از ابزارهای نوین توسعه صنعتی بیش از پیش احساس می‌شود. در واقع، صرف ناموفق بودن تجارب کشورهای بلوک شرق و نیز ضعف رویکردهای درون‌نگر، نمی‌تواند تضمینی بر کسب موفقیت در انتخاب جهت مخالف باشد. حال اگر در این برهه، روشنفکران و صاحب‌نظران کشورهای جهان سوم بر عادت خویش در کلی‌نگری پافشاری کنند و بخواهند به روال گذشته، مسئله را در حد پذیرش مضمون یک الگو فیصله یافته تلقی کنند، احتمال آن که استفاده از ابزارهای نوین توسعه صنعتی نیز نتواند به حل مشکلات این کشورها کمک رساند، زیاد خواهد بود.

کتاب حاضر که مروری است بر عملکرد و نتیجه کارکرد مهم‌ترین ابزارهایی که در چهار دهه گذشته در کشورهای شمال و نیز در کشورهای تازه صنعتی شده مورد استفاده قرار گرفته‌اند، با ارائه بیلانی از این تجارب، از جمله به دو نکته اساسی توجه می‌دهد: یکی آن که استفاده موفق از ابزارهای نامبرده مستلزم آگاهی سیاست‌گذاران صنعتی به مزیت‌های نسبی کشور خود و بهره‌گیری از این مزیت‌هاست و دوم آن که هیچ یک از این ابزارها چنانچه در چارچوب برنامه دقیق و مدونی به کار گرفته نشود، به خودی خود به مضمّن پیشرفت خواهد بود و نه توسعه صنعتی.